

TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Az Egyesült Államok Környezetvédelmi Hatósága növényvédőszer alkalmazására irányuló programjának információs alátámasztása

Az Egyesült Államok Környezetvédelmi Hatóságának (Environmental Protection Agency – EPA) a tisztább levegőért és vízért folytatott küzdelem melletti harmadik programja a növényvédőszerrel kapcsolatos. Ismeretes, hogy ezeknek a nem kívánt állat-, növény- és mikroorganizmus-fajok visszaszorítására alkalmazott vegyszereknek sokféle káros hatása is lehet. Egy 1972-es törvénymódosítás értelmében az EPA jelentős hatáskört kapott a peszticidek gyártásának, forgalomba hozatalának és felhasználásának ellenőrzésére. Ennek megfelelően dolgozta ki stratégiáját:

1. Nyilvántart és minősít minden növényvédőszert, hogy a biztonságos és hatékony szerek könnyen kiválaszthatók legyenek.

2. Teljesebb információt szolgáltat a felhasználóknak, ösztönzi a termék megfelelőbb csomagolását, részletesebb használati utasítások készítését, a felhasználók továbbképzését.

3. Fejleszti tevékenységét az alkalmazással fellepő kockázat értékelésében és a környezeti szennyeződés szintjének figyelemmel kísérésében.

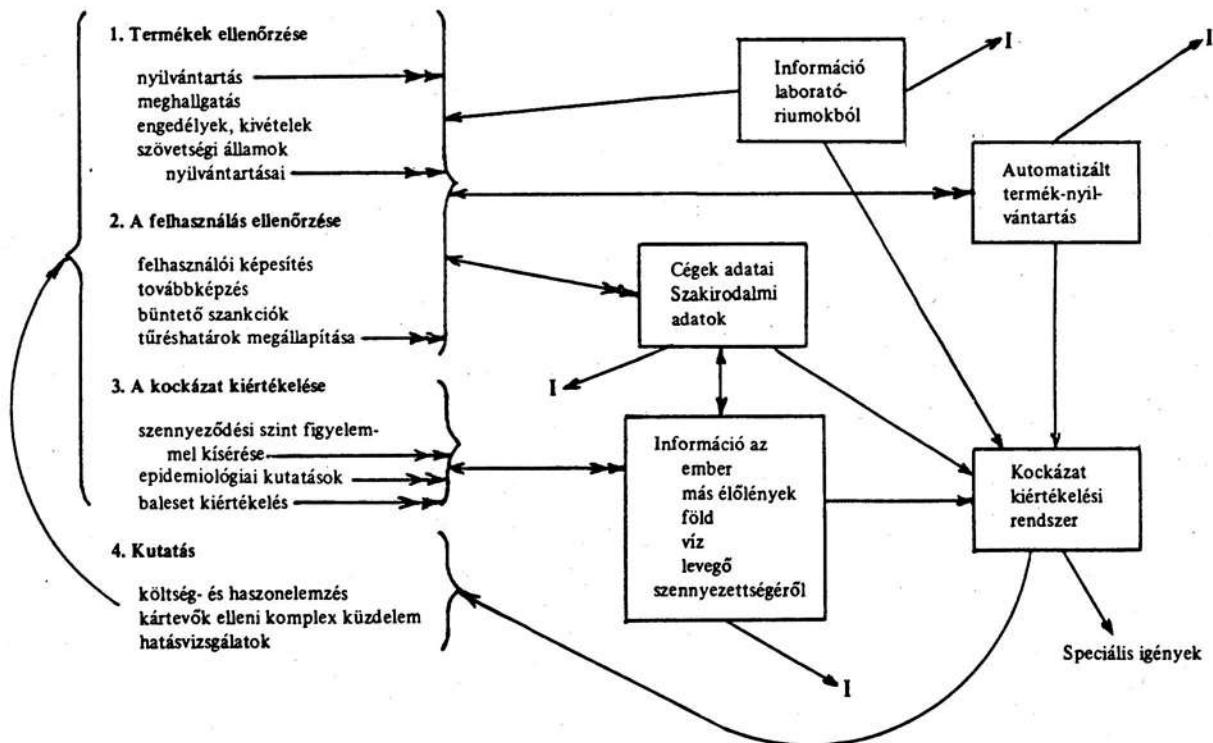
4. Olyan módszereket fejleszt ki, amelyek a növényvédőszerrel való szennyeződés szabályozását a technológiai, gazdasági, szervezeti, társadalmi és fizikai szempontok együttes figyelembevételével igyekeznek megoldani.

A program végrehajtása során nagy szerep jut az információs tevékenységnek is. Az ábrán látható, hogy a négy pontos stratégia megvalósítása milyen információáramlást feltételez (1. ábra).

Az ábrán bemutatott információs tevékenységek öt tág kategóriába sorolhatók:

1. A szakirodalom felkutatása, gyűjtése, tárolása és szolgáltatása

Az EPA washingtoni információs központja szakirodalmi figyelő szolgáltatást nyújt; bibliográfiákat, referátumokat, teljes szövegeket szolgáltat. Gyűjti a téma bibliográfiáit, szakkönyveit, tankönyveit, kéziratait, jelentéseit stb., és mintegy 100 folyóiratot járát. Gyűjteményében az 1950-es évektől kezdődően mintegy 30 ezer cikk teljes szövege áll rendelkezésre. Folyamatban van az áttérés számítógépes katalógusrendszerre. A legnagyobb külső adatbázisokkal már most közvetlen on-line kapcsolatot tartanak fenn.

1. ábra. A növényvédőszer-program információs folyamatai

→ Információs szolgáltatás
→ Információkibocsátás és -begyűjtés
I Külső információfelhasználók

2. Növényvédőszer nyilvántartás

Az automatizált nyilvántartás a kémiai összetétel, szabványjogi vonatkozások, felhasználási cél és körülmények, korlátozások stb. körébe sorolható adatokat tartalmazza. Az így létrejött hatalmas adatbázis sokféle szempontú információfeldolgozást tesz lehetővé.

3. Laboratóriumi és környezetszennyeződési szintre vonatkozó adatok

Mindazokat az adatokat tárolják, amelyek intézkedések meghozatalához, tanfolyamok tartásához, távlati tervek készítéséhez stb. szükségesek.

4. Folyó tájékoztatás

Kiadják 1968 óta a *Pesticides Abstracts* c. referálólappot, 1967 óta a *Pesticides Monitoring Journal* c. eredeti közleményeket tartalmazó folyóiratot, továbbá a növényvédőszer adatait tartalmazó ötkötetes gyűjteményt *Compendium of Registered Pesticides* címmel. Egy-egy szűkebb terület személyre szóló figyelését is végzik és általában nyújtják mindazokat a szolgáltatásokat, amelyeket egyéb információk központok nyújtanak.

5. Kiadványjegyzék összeállítás

A növényvédőszer programmal kapcsolatosan keletkező információkat a szerkesztőség rendezi. A publikációkat a *List of Publications* c. jegyzék ismerteti. A megjelent anyagokból általában kb. 1000 példányt küldenek szét.

/GROSSE, W. C.: *Information activities in support of the EPA Pesticide Program = Journal of Chemical Information and Computer Sciences*, 16. köt. 1. sz. 1976. p. 10–14./

(Valkó Péter)

zások is, amelyeknél főfoglalkozású könyvtáros vagy tájékoztató alkalmazása nem indokolt.

Az *Information Unlimited* létrehozását a fentiek mellett szakkönyvtári igények is indokolták; a szakkönyvtárak sem élhetnek meg külső szolgáltatási rendszer nélkül, elsősorban az állományukban nem található dokumentumok iránti igények miatt. E célra viszont a hagyományos módszerek (könyvtárközi kölcsönzés) túlságosan lassúak.

Az *Information Unlimited* ügyfeleinek ma nagyobb része szakkönyvtár, a legkülönbözőbb szakterületekről és igényekkel: állománygyarapítás, könyvtárközi kölcsönzés stb. E területeken a cég elsősorban az igény pontosítását, ellenőrzését és továbbítását végzi. Sok esetben készít reprográfiai másolatot, mégpedig igen olcsón.

A cég vállalja irodalomkutatások készíttetését is (rendszerint a Dialog gépi rendszer igénybevételével). Végez könyvtárszervezést vagy átszervezést is.

Az ügyfelek közt nagy számban vannak olyan vállalatok, amelyek nem tartanak fenn könyvtárat, továbbá magánszemélyek. Ezek számára piacutatást, irodalomkutatást, szerzeményezést végeznek. A cég általában óradíjjal számolja el szolgáltatásait (12,50 dollár), de van lehetőség szerződésben meghatározott eltérő díjazásra is.

A cég további tevékenységei közt szerepel címjegyzékek kiadása, és jelenleg készítik a kaliforniai könyvtárakban található szabványok és szabadalmak lelőhelyjegyzékét. Oktatási tevékenységet is végez (könyvtárhasználat oktatása, speciális információk tanfolyamok).

Az *Information Unlimited* lényegében mindenfajta tőkebefektetés nélkül indult, rezsiköltségeit áthárítja a fogyasztóra. Létszáma: négy főfoglalkozású, kilenc részfoglalkozású munkaerő, nagyrészt könyvtárosok, jelentős szakmai (referenzs, könyvtárközi kölcsönzési stb.) gyakorlattal. További hat, másutt dolgozó könyvtáros áll állandó üzleti kapcsolatban a céggel, emellett sokszor foglalkoztatnak szakembereket alkalmi jelleggel.

/FINNIGAN, G.: *Nontraditional information service = Special Libraries*, 67. köt. 2. sz. 1976. p. 102–103./

(Sárdy Péter)

Nem-hagyományos tájékoztató szolgáltatások

A térítéses, publikus tájékoztató szolgáltatások üzletága gyorsan fejlődik. Az e célt szolgáló szervezetek közé tartozik a Berkeleyben működő *Information Unlimited* cég is.

Sue RUGGE 1971-ben abból indult ki, hogy számos használó, akinek a szakkönyvtárakhoz nincs közvetlen hozzáférése lehetősége, olyan információk szolgáltatásokat igényel, amelyek más csatornákon nem biztosíthatók. Hasonló helyzetben vannak azok a kisebb vállalko-

A Predicasts kibővíti adatbázisát

A *Predicasts, Inc.* bejelentette, hogy a *Predicasts Abstracts Terminal Systems (PATS)* elnevezésű információs rendszerhez az *EIS (Economic Information Systems = Mezőgazdasági Információs Rendszer)* is hozzájárul adattárával.

Az információs rendszert eszerint három rendszer alkotja: